KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Utførsel og innførsel av kunst- og kulturgjenstander

Visste du at det finnes en egen lov som regulerer hvilke kulturgjenstander du kan ta med deg inn eller ut av landet?

Baal Shamin-tempelet i Palmyra, Syria. Tempelet ble i august 2015 sprengt av islamistmilitsen ISIL. Foto: Wikipedia

Utførsel

Ønsker du å ta eldre kunst- og kulturgjenstander ut av landet, må du søke om tillatelse. Det er særlig viktig dersom gjenstanden har nasjonal betydning.

Du må søke om tillatelse til å ta følgende kunst- og kulturgjenstander ut fra Norge:

- Gjenstander knyttet til fremstående eller sentrale personer, virksomheter og hendelser av betydning for norsk kunst, kultur og historie.
- Bygninger eller bygningsdeler, etnografisk materiale, arkivsaker, manuskripter, segl og signeter, møbler og annet innbo eller løsøre, drakter, våpen o.l. av kunst-, kultur- eller personalhistorisk interesse fra før 1900.
- Samisk materiale fra før 1970. Bøker, småtrykk og kart trykt på samisk eldre enn 1930.
- Norske mynter eldre enn 1537, samt yngre norske mynter, pengesedler, medaljer og ordner av nasjonal betydning.
- Malerier, skulpturer og annen bildende kunst, kunsthåndverk og prototyper for designprodukter som er eldre enn 50 år.
- Motorvogner, luftfartøy og skinnegående materiell eller deler av slike fra før 1950 og båter eller deler av slike eldre enn 50 år.
- Lyd, film og foto som er eldre enn 50 år.
- Automatisk fredete kulturminner i følge lov om kulturminner.

  Arkeologiske kulturminner, faste kulturminner, og alle erklærte stående byggverk med opprinnelse fra tiden fram til og med 1649 er automatisk fredet etter kulturminneloven

Formålet med Forskrift om utførsel av kulturgjenstander er å verne og ta vare på Norges kulturhistorie. Se Forskrift om utførsel og innførsel av kulturgjenstander på kulturradet.no/museum/import-og-eksport for fullstendig liste.

HVORDAN SØKE?

Kulturdepartementet har utpekt tolv institusjoner til å behandle søknader om utførsel av kunst- og kulturgjenstander (se baksiden). Søknadsskjema finnes på kulturradet.no/museum/import-og-eksport Søknad med fotografier av gjenstanden sendes i god tid til den aktuelle vedtaksinstitusjonen som eventuelt utarbeider utførselstillatelse. Den må følge gjenstanden ved grensepassering.

VED TVIL

Spørsmål kan rettes til Kulturrådet: post@kulturradet.no, tlf 21 04 58 00 eller den vedtaksinstitusjonen som er mest aktuell.

UTFØRSELSTILLATELSE SKAL NORMALT GIS

Utførselstillatelse skal normalt gis hvis ikke kulturgjenstanden er av stor betydning for forskning, bevaring og formidling av Norges kulturhistorie. Utførselstillatelsen kan gis permanent eller for et angitt tidsrom.

TOLLVESENET

Tollvesenet fører kontroll med at kulturgjenstander ikke føres ut av eller inn i landet i strid med kulturminneloven og Forskrift om utførsel og innførsel av kulturgjenstander. Se eget regelverk: www.toll.no.

STRAFF

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer utførselsforbudet, straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år. Under særlig skjerpende omstendigheter kan fengsel i inntil to år anvendes. Medvirkning til og forsøk på ulovlig utførsel straffes på samme måte.

KLAGEINSTANS

Kulturrådet er klageinstans unntatt for saker som er avgjort av Riksantikvaren, der Klima- og miljødepartementet er klageinstans, og saker som gjelder samiske kulturminner, der Sametinget er klageinstans.

EKSEMPLER PÅ GJENSTANDER DU MÅ SØKE OM UTFØRSELSTILLATELSE FOR

Gjenstander fra før 1900
Foto: Sverresborg Trøndelag Folkemuseum / Digitalt Museum

Samisk materiale fra før 1970
Foto: Norsk Folkemuseum / Digitalt Museum

Eldre musikkinstrumenter
Foto: Ringve Musikkmuseum

Vedtaksinstitusjoner	Type gjenstander/kulturminner
Forsvarsmuseet / www.forsvaretsmuseer.no/forsvarsmuseet	militære kulturgjenstander, våpen, luftfartøy
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo / www.khm.uio.no	arkeologisk og etnografisk materiale, gjenstander fra tiden før reformasjonen (1537), mynter og sedler
Nasjonalbiblioteket / www.nb.no	bøker, småtrykk, kart, manuskripter, lyd- og filmarkiv
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design / www.nasjonalmuseet.no	malerier, tegninger, skulpturer, originale grafiske blad og annen billedkunst, kunsthåndverk, design, møbler og annet innbo
Norsk Folkemuseum / www.norskfolkemuseum.no	folkekunst, bondeantikviteter, husflidprodukter, drakter, bygninger og annet materiale knyttet til arbeidsliv og levemåte etter reformasjonen (1537)
Norsk Maritimt Museum / www.marmuseum.no	maritimt materiale
Norsk Teknisk Museum / www.tekniskmuseum.no	transportmidler og annet teknisk materiale
Preus museum / www.preusmuseum.no	fotografi, fotografiapparat o.a. fotoutstyr
Riksantikvaren / www.riksantikvaren.no	båter
Riksarkivet / www.arkivverket.no	arkivalia, segl og signeter
Ringve Musikkmuseum / www.ringve.no	musikkinstrumenter og annet musikkhistorisk materiale
RiddoDuottarMuseat / www.rdm.no	Samisk kunst og annet samisk kulturmateriale

Innførsel

EKSEMPLER PÅ GJENSTANDER DU IKKE KAN TA MED DEG INN I NORGE

Ikon fra Russland
Foto: ICOM Red List

Skulptur i elfenbein
Foto: Leif Pareli

Forhistoriske glassperler fra Kambodsja
Foto: ICOM Red List

Ulovlig handel med kulturgjenstander er et økende problem. Internasjonale avtaler gir vern til en rekke kulturgjenstander. Det betyr at du ikke uten videre kan kjøpe slike i utlandet og ta dem med inn i Norge. Det er det enkelte land som avgjør hvilke gjenstander som er umistelige for deres kulturhistorie. Det er din plikt å sjekke om du har lov til å ta med deg kulturgjenstander ut av et land. UNESCO har en database med regler for de ulike land. Er du i tvil om gjenstanden er stjålet, eller ulovelig å ta med ut av landet, så lar du være.

Tenk også på dette før du kjøper kunst- og kulturgjenstander:
Jo eldre gjenstanden er, jo større er risikoen for at det er ulovlig å føre den ut, eller at du må søke om eksporttillatelse. Vær spesielt oppmerksom på eldre gjenstander som:

- Antikviteter
- Folkekunst
- Funn fra arkeologiske utgravninger
- Bildende kunst, for eksempel malerier og tegninger, skulpturer, raderinger, ikoner
- Deler av kunstneriske eller historiske monumenter og byggverk
- Sjeldne manuskripter og publikasjoner
- Frimerker, stempelmerker

Se www.unesco.org/culture/natlaws for informasjon om regelverket i utførselslandet.

Aktuelle kontakter

Kulturrådet / www.kulturradet.no
Toll- og avgiftsdirektoratet / www.toll.no
Tollvesenets informasjonssenter / Tlf: 03012
Kulturdepartementet / www.regjeringen.no/kud/
Klima- og miljødepartementet / www.regjeringen.no/kld/

Sametinget / www.samediggi.no
UNESCO / www.unesco.org/culture/natlaws
Politi / www.okokrim.no
ICOMs Red List / icom.museum/resources/red-lists-database/
Interpol / www.interpol.int/Crime-areas/Works-of-art/